

مدیریت و شناسایی اثرات منبع کنترل بر نوع خلاقیت دانشجویان

نفیسه رفیعی^۱، محبوبه حیدری^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: خلاقیت و نوآوری لازمه و پیش‌درآمد توسعه و پیشرفت یک سازمان و جامعه است و مسؤولیت سازمان‌های آموزشی به ویژه آموزش و پرورش بر کسی پوشیده نیست. در این بین نقش مدیران انکارناپذیر است. مدیران خلاق قادرند برای مسائل و مشکلات، راه‌حل‌های گوناگون پیدا کنند و سرزنده، کنجکاو و انعطاف‌پذیر بوده و در پویایی، پیشرفت و نو شدن سازمان خود نقش به‌سزایی بر عهده دارند. هدف این مطالعه، شناسایی ابعاد خلاقیت و تأثیر منابع کنترل درونی و بیرونی بر میزان خلاقیت دانشجویان می‌باشد.

مواد و روش‌ها: در این تحقیق توصیفی-پیمایشی، جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهر اصفهان بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، تعداد ۱۹۵ دانشجو با دامنه سنی ۲۳-۱۹ سال در مقطع کارشناسی به عنوان نمونه انتخاب شدند. پایایی ابزار تحقیق برای پرسش‌نامه استاندارد منبع کنترل، ۹۰ درصد و برای پرسش‌نامه استاندارد آزمون خلاقیت ۷۶ درصد بر مبنای آلفای کرونباخ بدست آمد.

یافته‌ها: بین منبع کنترل درونی و بعد سیالی خلاقیت و بین منبع کنترل بیرونی و بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت، رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. همچنین در نمونه دانشجویان دختر، دانشجویان ترم پایین و دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت با یکدیگر رابط مثبت معنی‌دار دارند. همچنین در نمونه دانشجویان پسر، دانشجویان ترم بالا، دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، منبع کنترل بیرونی و بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند.

نتیجه‌گیری: با توجه به کم‌رنگ بودن نقش منبع کنترل درونی در بین دانشجویان به ویژه در ترم‌های بالای دانشگاه، ضرورت توجه به این منبع به عنوان یکی از عوامل مؤثر در بروز و رشد خلاقیت در دانشگاه‌ها بیش از پیش مطرح می‌شود.

کلید واژه‌ها: کنترل درونی، کنترل بیرونی، ابعاد خلاقیت، دانشگاه فرهنگیان

ارجاع: رفیعی نفیسه، حیدری محبوبه. مدیریت و شناسایی اثرات منبع کنترل بر نوع خلاقیت دانشجویان. مجله مدیریت فراگیر ۱۳۹۵؛ ۲(۱): ۳۸-۴۵.

تاریخ پذیرش: ۹۴/۱۲/۲۷

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۰/۱۳

و نیازمند به توجه و هدایت است (۱). به همین دلیل در دو دهه اخیر، مطالعات و تحقیقات مربوط به خلاقیت از مهمترین مسایل در قلمرو روانشناسی بوده است. خلاقیت عبارت از فرایند حساس شدن به مسایل، نواقص، شکاف‌های دانش، عناصر مفقوده، ناهماهنگی‌ها و مواردی از این قبیل و شناسایی دشواری‌ها، جستجوی راه‌حل‌ها، حدس زدن‌ها یا منظم کردن فرضیه‌ها درباره نواقص، آزمون و دوباره آزمون و سرانجام به

مقدمه

اگر از بلندترین مکان زندگی به گذشته نگاهی بیندازیم در خواهیم یافت که زندگی کنونی چقدر از نظر امکانات و تجهیزات با گذشته فرق کرده است. خلاقیت به عنوان پر قدرتمندترین توانایی بشری، در نهاد آدمی از کودک گرفته تا بزرگسال جای دارد. آدمی ذاتاً خلاق متولد می‌شود، با این حال خلاقیت در مراحل ابتدای زندگی تکامل یافته و پیشرفته نیست

۱- مربی گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
۲- دانشجوی کارشناسی گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، اصفهان، ایران

نویسنده مسؤول: نفیسه رفیعی

خودپنداره و منبع کنترل با خلاقیت در دانش‌آموزان پسر دوره تحصیلی راهنمایی مدارس دولتی شهر تهران پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان دهنده رابطه معنی‌داری بین خودپنداری و منبع کنترل با خلاقیت است (۷). پژوهش برزگر در این زمینه بیانگر این است که بین منبع کنترل بیرونی و خلاقیت رابطه معنی‌داری وجود ندارد، همچنین دانش‌آموزان با منبع کنترل بیرونی خلاقیت کمتری دارند (۸). پژوهش خدیوی نشان داد که در دانش‌آموزان دختر و پسر رابطه معنی‌دار و مثبتی بین پیشرفت تحصیلی و انگیزه پیشرفت و منبع کنترل و خود پنداره وجود دارد. همچنین منبع کنترل به عنوان آخرین متغیر پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی بعد از خودپنداره و انگیزه دارای اهمیت می‌باشد (۹). پژوهش شرکت، بیانگر این است که دانشجویان دارای منبع کنترل درونی نسبت به دانشجویان دارای منبع کنترل بیرونی خلاق‌ترند (۱۰).

همچنین رضایی و همکاران (۱۱) در تحقیق خود نوجوانان دارای خلاقیت بالا و خلاقیت پایین را از نظر منبع کنترل مقایسه کردند. آنها به این نتیجه رسیدند که نوجوانان دارای خلاقیت بالا بطور معنی‌داری درونی‌تر از نوجوانان دارای خلاقیت پایین می‌باشند. پژوهش‌های هاتز و کول (۱۲)، چرچیل (۱۳) نشان می‌دهد که بین منبع کنترل درونی و خلاقیت رابطه معنی‌دار وجود دارد (۱۱، ۱۳)، ولی در تحقیقات سیندانه (۱۴) و بولن و تورانس (۱۵) مشخص شد که هیچ‌گونه ارتباط معنی‌داری بین منبع کنترل و خلاقیت وجود ندارد. البته اکثریت منابع مورد بررسی بجز دو منبع آخر بیانگر این است که بین منبع کنترل درونی و خلاقیت رابطه معنی‌دار وجود دارد ولی بین منبع کنترل بیرونی و خلاقیت رابطه معنی‌دار و به صورت منفی وجود دارد.

مواد و روش‌ها

روش تحقیق، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و غیر علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴ اعم از دختر و پسر بود. دامنه سنی این دانشجویان ۲۳ تا ۱۹ سال که تعداد آنها بالغ بر ۲۰۰۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای شامل ۲۰۰ نفر

هم مرتبط کردن نتایج تورنس خلاقیت را مرکب از چهار عامل اصلی می‌داند (۲):

- سیالی: به اعتقاد تورنس سیالی توانایی تولید افکار و ایده‌های متعدد است.

- ابتکار: ابتکار در اصل به معنای منحصر به فرد است.

- بسط: به معنای توجه به جزئیات و ریزه‌کاری‌ها است.

- انعطاف‌پذیری: به معنای تنوع‌پذیری و گوناگونی ذهن

است (۳).

می‌توان گفت که در خلاقیت نیروی محرک است که در افراد نامساوی است نه درجه استعداد ذاتی آنها. انگیزه در واقع انرژی لازم برای تحقق کار خلاق است. برای اینکه تفاوت‌های شخصیت‌های موجود در عقاید ما نسبت به منبع تقویت‌مان را تبیین کند، مفهوم منبع کنترل را معرفی کرد. منبع کنترل اساساً بدین معناست، که مردم عقیده دارند که کنترل رویدادها در زندگی آنها یا درونی یا بیرونی است. افراد درونی به توانایی‌های خود در کنترل رویدادها اعتقاد دارند و بیرونی‌ها معتقدند که افراد یا رویدادهای دیگرند که بر اوضاع و احوال زندگی آنان تأثیر می‌گذارند و آنها را کنترل می‌کنند. منبع کنترل، یک انتظار تعمیم یافته است که بر می‌گردد به درجه‌ای که افراد معتقدند؛ تقویت‌هایی که آنها بدست می‌آورند حاصل تلاش‌های خودشان است که منبع کنترل درونی نامیده می‌شود و تقویت‌هایی که حاصل نیروهای بیرونی و ورای آنچه که آنها بتوانند تأثیری بر روی آنها داشته باشند، منبع کنترل بیرونی نامیده می‌شود (۴).

در همین راستا در پژوهشی که کشتی‌دار و همکاران با عنوان «بررسی رابطه تحلیل رفتگی با منبع کنترل و مقایسه آن در بین مدیران دانشکده‌ها و گروه‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های آموزش عالی کشور» انجام داده‌اند نشان دادند، که بین بالا رفتن سن و منبع کنترل و بین سابقه کار و منبع کنترل رابطه معنی‌داری وجود دارد (۵). بوستان نیز در تحقیقی با عنوان «بررسی رابطه منبع کنترل و خلاقیت در دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف» دریافت که بین منبع کنترل درونی و خلاقیت رابطه مثبت وجود دارد، همچنین بین میزان خلاقیت دانشجویانی که منبع کنترل آنها درونی است با میزان خلاقیت دانشجویانی که منبع کنترل آنها بیرونی است، تفاوت معنی‌داری وجود دارد (۶). گوهری در پژوهشی به بررسی رابطه بین

می‌دهد که بین منبع کنترل درونی و بعد سیالی خلاقیت در دانشجویان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. این یافته نشان می‌دهد که هر چه فرد از نظر منبع کنترل، درونی‌تر باشد بعد سیالی خلاقیت درونی بیشتر است و برعکس. همچنین این نتایج نشان می‌دهد که بین منبع کنترل با خلاقیت کلی و ابعاد انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط، رابطه معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۲).

بین منبع کنترل بیرونی و خلاقیت و ابعاد آن در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج این فرضیه نشان می‌دهد که بین منبع کنترل بیرونی و بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت در دانشجویان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. این یافته نشان می‌دهد که هر چه فرد از نظر منبع کنترل بیرونی‌تر باشد بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت وی بیشتر است و برعکس. همچنین این نتایج نشان می‌دهند که بین منبع کنترل با خلاقیت کلی و ابعاد سیالی، ابتکار و بسط، رابطه معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۳).

بین دانشجویان دختر و پسر از نظر ارتباط منبع کنترل درونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بر طبق نتایج تحلیل این فرضیه، در نمونه

از دانشجویان دختر و پسر که در ترم ۳ و ترم ۵ سال تحصیلی (۱۳۹۳-۹۴) دانشگاه‌های پردیس فرهنگیان در ۶ رشته علوم انسانی و غیر علوم انسانی مشغول به تحصیل می‌باشند انتخاب شدند.

یافته‌ها

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آمار استنباطی با توجه به فرضیه‌های زیر بیانگر این است که:

بین منبع کنترل کلی و خلاقیت و ابعاد آن (سیالی، انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط) در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان می‌دهد که بین منبع کنترل و بعد سیالی خلاقیت در دانشجویان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. همچنین این نتایج نشان می‌دهند که بین منبع کنترل با خلاقیت کلی و ابعاد انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط، رابطه معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۱).

بین منبع کنترل درونی و خلاقیت و ابعاد آن (سیالی، انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط) در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان

جدول ۱. ضریب همبستگی پیرسون بین منبع کنترل و خلاقیت و ابعاد آن

متغیر	متغیر	خلاقیت	بعد سیالی	بعد انعطاف‌پذیری	بعد ابتکار	بعد بسط
منبع کنترل کلی	۰/۱۳۳	۰/۲۱۷	۰/۱۲۰	۰/۰۲۷	۰/۰۸۳	
معناداری	۰/۰۶۴	۰/۰۰۲	۰/۰۹۶	۰/۷۰۹	۰/۲۴۷	

جدول ۲. ضریب همبستگی پیرسون بین منبع کنترل درونی و خلاقیت و ابعاد آن

متغیر	متغیر	خلاقیت	بعد سیالی	بعد انعطاف‌پذیری	بعد ابتکار	بعد بسط
منبع کنترل درونی	۰/۱۰۹	۰/۲۴۱	۰/۰۵۴	۰/۰۳۰	۰/۰۶۳	
معناداری	۰/۱۳۰	۰/۰۰۱	۰/۴۵۴	۰/۶۷۷	۰/۳۸۳	

جدول ۳. ضریب همبستگی پیرسون بین منبع کنترل بیرونی و خلاقیت و ابعاد آن

متغیر	متغیر	خلاقیت	بعد سیالی	بعد انعطاف‌پذیری	بعد ابتکار	بعد بسط
منبع کنترل بیرونی	۰/۱۲۶	۰/۱۳۳	۰/۱۶۴	۰/۰۱۶	۰/۰۸۵	
معناداری	۰/۰۸۰	۰/۰۶۴	۰/۰۲۲	۰/۸۲۲	۰/۲۳۶	

جدول ۴. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان دختر و پسر

متغیرها	شاخص‌های آماری	Zr		r	
		پسران	دختران	پسران تعداد = ۱۲۰	دختران تعداد = ۷۵
منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت		۰/۰۸۸	۰/۳۳۷	۰/۰۸۸	۰/۳۳۶
		۱/۶۸			
		معنادار نیست			

جدول ۵. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان دختر و پسر

متغیرها	شاخص‌های آماری	Zr		r	
		پسران	دختران	پسران تعداد = ۱۲۰	دختران تعداد = ۷۵
منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت		۰/۱۹۹	۰/۱۲۱	۰/۱۹۷	۰/۱۲۰
		-۰/۵۳			
		معنادار نیست			

است. همچنین بین دانشجویان ترم پایین و ترم بالا، از نظر رابطه منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۶).

بین دانشجویان ترم تحصیلی پایین و دانشجویان ترم تحصیلی بالا، از نظر ارتباط منبع کنترل بیرونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان می‌دهد که در نمونه دانشجویان ترم بالا، منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند. اما در گروه دانشجویان ترم پایین این رابطه معنی‌دار نشده است (جدول ۷).

بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و غیر علوم انسانی، از نظر ارتباط منبع کنترل درونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان می‌دهد که در نمونه دانشجویان علوم انسانی، منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند، اما در گروه دانشجویان غیر علوم انسانی این رابطه معنی‌دار نشده است. همچنین بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و غیر علوم انسانی از نظر رابطه منبع کنترل درونی با ابعاد کلی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۸).

دانشجویان دختر و منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند، اما در گروه پسران، این رابطه معنی‌دار نشده است. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر رابطه منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۴).

بین دانشجویان دختر و پسر از نظر ارتباط منبع کنترل بیرونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان می‌دهد که در نمونه دانشجویان پسر، منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند، اما در گروه دختران این رابطه معنی‌دار نشده است. همچنین بین دانشجویان دختر و پسر از نظر منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۵).

بین دانشجویان ترم تحصیلی پایین و دانشجویان ترم تحصیلی بالا، از نظر ارتباط بین منبع کنترل درونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج این فرضیه نشان می‌دهد که در نمونه دانشجویان ترم پایین، منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌دار دارند، و در گروه پسران نیز این رابطه معنی‌دار

جدول ۶. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان ترم‌های پایین و بالا

متغیرها	شاخص‌های آماری	Zr		r	
		ترم بالا	ترم پایین	ترم بالا تعداد = ۸۸	ترم پایین تعداد = ۱۰۷
منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت		۰/۳۲۸	۰/۲۱۵	۰/۳۱۷***	۰/۲۱۲
		۰/۷۷			
		معنادار نیست			

جدول ۷. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان ترم پایین و بالا

متغیرها	شاخص‌های آماری	r		Zr		معنی‌داری Z
		ترم پایین	ترم بالا	ترم پایین	ترم بالا	
منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت		تعداد = ۱۰۷	تعداد = ۸۸	۰/۲۵۴*	۰/۰۸۲	۰/۲۶۰
		۰/۰۸۲				-۱/۲۲
						معنادار نیست

جدول ۸. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان رشته‌های انسانی و غیر انسانی

متغیرها	شاخص‌های آماری	R		Zr		معنی‌داری Z
		علوم انسانی	غیر علوم انسانی	علوم انسانی	غیر علوم انسانی	
منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت		تعداد = ۱۲۴	تعداد = ۷۱	۰/۱۴۹	۰/۳۶۹	۰/۱۵۰
		۰/۳۵۳				۱/۴۸
						معنادار نیست

جدول ۹. ضرایب همبستگی و Z فیشر برای گروه‌های دانشجویان رشته‌های انسانی و غیر انسانی

متغیرها	شاخص‌های آماری	r		Zr		معنی‌داری Z
		علوم انسانی	غیر علوم انسانی	علوم انسانی	غیر علوم انسانی	
منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری خلاقیت		تعداد = ۱۲۴	تعداد = ۷۱	۰/۲۹۵*	۰/۱۰۷	۰/۳۰۴
		۰/۱۰۷				-۱/۳۳
						معنادار نیست

بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت با منبع کنترل بیرونی بیانگر رابطه مثبت معنی‌داری است. اما در گروه دختران این رابطه معنی‌دار نمی‌باشد. البته کلیه تحقیقات انجام شده در زمینه خلاقیت به بررسی کلی خلاقیت پرداخته‌اند در حالی که در این تحقیق ابعاد چهارگانه خلاقیت (سیالی، ابتکار، بسط و انعطاف‌پذیری) با دو منبع کنترل درونی و بیرونی به صورت مشخص‌تر به این مقوله پرداخته است. لذا نتایج تحقیقات قبلی به صورت مشخص با ابعاد خلاقیت این تحقیق هم‌خوانی ندارد. مثلاً در تحقیقاتی که بوستان (۶)، گوهری (۷)، خدیوی (۹)، شرکت (۱۰) برزگر (۸) بیانگر این است که بین خلاقیت و منبع کنترل رابطه مثبت وجود دارد. همچنین افرادی دارای منبع کنترل درونی در انجام وظایف مهم، پیچیده و ابداعی نسبت به افراد دارای منبع کنترل بیرونی خلاق‌ترند و دانش‌آموزان با منبع کنترل بیرونی از خلاقیت کمتری برخوردار هستند. حال با توجه به اهمیت منبع کنترل درونی و بیرونی در طول تحصیل این مسأله در ترم‌های بالا و پایین تحصیلی مورد بررسی بیانگر این است که: در دانشجویان ترم پایین منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد و این مسأله نیز در گروه پسران معنی‌دار است. همچنین بین دانشجویان ترم بالا و ترم پایین تحصیلی از

بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و غیر علوم انسانی از نظر ارتباط منبع کنترل بیرونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحلیل این فرضیه نشان می‌دهد که در نمونه دانشجویان غیر علوم انسانی، منبع کنترل بیرونی و انعطاف‌پذیری با یکدیگر، رابطه مثبت معنی‌دار دارند، اما در گروه دانشجویان علوم انسانی این رابطه معنی‌دار نشده است. همچنین بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و غیر علوم انسانی از نظر رابطه منبع کنترل بیرونی و ابعاد کلی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۹).

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی‌های آماری یافته‌های پژوهشی نشان داد که بین منبع کنترل درونی و بعد سیالی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. یعنی هر چه فرد از نظر منبع کنترل درونی‌تر باشد، بعد سیالی خلاقیت در وی بیشتر است و برعکس. همچنین بین دانشجویان دختر و پسر از نظر ارتباط منبع کنترل درونی و ابعاد خلاقیت دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد و این تفاوت در دختران رابطه مثبت معنی‌داری را بین منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت نسبت به پسران نشان می‌دهد. در حالی که در پسران

بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت ارتباط معنی‌داری وجود دارد. اما در دانشجویان علوم انسانی این ارتباط معنی‌دار نمی‌باشد. با توجه به نتایج بدست آمده از این تحقیق و ارتباط منبع کنترل درونی و بعد سیالی و همچنین منبع کنترل بیرونی و بعد انعطاف‌پذیری که در طیف‌های مختلف (جنسیت، ترم تحصیلی و رشته تحصیلی) مورد بررسی قرار گرفت و نتایج مختلفی را نشان داد می‌توان به این موضوع اشاره کرد که خلاقیت در اکثر افراد وجود دارد، اما در سال‌های متمادی افراد تحت شرایط محیط‌های آموزشی یاد می‌گیرند که (بنا به هر دلیلی) خلاق نباشند. در واقع اولاً والدین و در مراحل بعدی آموزش دبستان، آموزش دیگر دوره‌ها و در نهایت جامعه، از آنها می‌خواهد که این گونه نباشند و مانند قبل فکر کنند. در این بین خانواده مهمترین نقش را در کنترل، هدایت تخیل و ظهور خلاقیت دارد. اگر خانواده فرصت‌های لازم را برای سؤال کردن، کنجکاوی و کشف محیط به کودکان بدهند و از تنبیه و تهدیدهای مکرر پرهیز کند، زمینه را برای رشد خلاقیت فراهم می‌کند. در این بین، ارتباطی که منبع کنترل با خلاقیت دارد به عوامل مختلف بسیاری نظیر نحوه تربیت والدین، شرایط خانوادگی و اجتماعی افراد و چگونگی رفتار معلمین و اولیای مدرسه بستگی دارد. با پرورش صحیح این استعداد خدادادی در پسران و دختران از طرف جامعه و خانواده می‌توان موجب رشد و شکوفایی آن گردید.

نظر منبع کنترل درونی و بعد سیالی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود را نشان نمی‌دهد. البته در دانشجویان ترم بالا بین منبع کنترل بیرونی و بعد انعطاف‌پذیری خلاقیت رابطه مثبت معنی‌داری دیده شده است. در حالی که دانشجویان ترم پایین این رابطه معنی‌دار نمی‌باشد. که با نتایج تحقیق سیندانه (۱۴) و بولن و تورانس (۱۵) همخوانی دارد که بیانگر این است که بین منبع کنترل درونی و خلاقیت رابطه معنی‌داری وجود ندارد. از دیگر نتایج این تحقیق این است که در دانشجویان علوم انسانی منبع کنترل درونی و سیالی خلاقیت با یکدیگر رابطه مثبت معنی‌داری دارند. اما دانشجویان غیر علوم انسانی بین منبع کنترل درونی و بعد سیالی خلاقیت رابطه معنی‌داری نمی‌باشد. البته بین دانشجویان رشته علوم انسانی و غیر علوم انسانی از نظر منبع کنترل درونی با ابعاد کلی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود نداشت که در این زمینه به طور مشخص در رشته‌های تحصیلی در ابعاد چهارگانه خلاقیت تحقیقی انجام نشده است. لکن بطور کلی با نتایج رضایی و همکاران (۱۱) همخوانی داشت، مبنی بر اینکه منبع خلاقیت بالا در دانش‌آموزان مربوط به منبع کنترل درونی است. البته نتایج این تحقیق بیانگر این است که بین دانشجویان علوم انسانی و غیر علوم انسانی از نظر رابطه منبع کنترل بیرونی و ابعاد کلی خلاقیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. البته در دانشجویان غیر علوم انسانی بین منبع کنترل بیرونی و

References

1. Pirkhaefi. Foster creativity (Principles and methods). Tehran, Iran: Hezare Ghoghnos Publications; 2005. [In Persian].
2. Golestan SM, Mansorian A. Bionic engineering creativity. Tehran, Iran: Malek-Ashtar University of Technology Publications; 2009. [In Persian].
3. Rahnema F. Evaluate the relationship between self-esteem and creativity among students of Educational Sciences. [Thesis]. Tehran, Iran: Alzahra University; 2013. [In Persian].
4. Schultz D, Schultz SA. Theories of personality. Trans. Seyed Mohammadi Y. Tehran, Iran: Homa Publications; 1999. [In Persian].
5. Keshtidar M, Arabi R, Afzalpour ME, Khoshbakhti J, Rahimi M. Sports disfigured, motivation and burnout predicted burnout handball elite athletes damaged due to the function of self-determination theory of motivation. *Development & Motor Learning* 2010; 4: 25-44. [In Persian].
6. Bostan A. Examine the relationship between locus of control and creativity in students of Sharif University of Technology [Thesis]. Tehran, Iran: Sharif University of Technology; 2003. [In Persian].
7. Gohari M. Examine the relationship between self-concept and locus of control and creativity in public schools academic school students in Tehran [Thesis]. Tehran, Iran: Alzahra University; 1996. [In Persian].
8. Barzegar F, Salehpour M, Emamjomeh SM. The relationship between locus of control and Self-Esteem with creativity in Ardekan city high schools student. *Journal of School Psychology* 2014; 3(4): 6-21. [In Persian].

9. Khadivi A, Vakili A. The relationship between achievement motivation, locus of control, self-concept and academic achievement of high school students five districts of Tabriz 2011; 4(13): 45-66. [In Persian].
10. Sherkat M, Neshatdoost HT, Khaksar M. Compare creativity of male and female students at the University of internal and external locus of control. 3rd National Consultation Conference; Isfahan, Iran. [In Persian].
11. Rezaei Kargar F, Ajilchi B, Kalantar Choreishi M, Zohoori Zangene Z. The Effect of Teaching Critical and Creative Thinking Skills on the Locus of Control and Psychological Well-being in Adolescents. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2013; 82: 51-6.
12. Houtz JC, Coll JH. An in structure by locus of control interaction effect on ideational fluency. *Journal of Educational Research* 1979; 4.
13. Churchill PM. Creativity and locus of control in junior high school students. Washington, D.C: ERIC Clearinghouse microfiches; 1976.
14. Sindane LM. The relationship between happiness, creativity, personality and locus of control in Ireland for those who are employed and unemployed. Dublin, Ireland: Dublin Business School; 2011.
15. Bolen LM, Torrance EP. The influence on creative thinking of locus of control, cooperation, and sex. *Journal of Clinical Psychology* 1978; 34(Suppl 4): 903-7

Management and Identify the Source of Control over the Type of Student Creativity

Nafiseh Rafiei¹, Mahboubeh Heydari²

Original Article

Abstract

Aim and Background: Creativity and innovation, prerequisite and precursor to the development of an organization and the community and educational organizations responsible is obvious and the role of managers is undeniable. Creative managers are able to find for various solutions problems, they are lively, curious and flexible and Play an important role in the dynamics, development and renewal of their organizations. This study aimed to identify dimensions of creativity and impact the internal and external control sources on student creativity.

Materials and Methods: In this descriptive-survey study, the Population was consisted all of the students in the Isfahan Farhangian University that 19-23 years old students were selected using cluster sampling method. (195 persons) The reliability coefficient of the tools gained for control source standard questioner as 90% and for creativity test standard questioner as 76% using Kronbach's alpha. Research design was field survey and by considering the aim of study and subject matter was used descriptive correlation using a questionnaire. SPSS was used as software.

Findings: The results showed a significant positive relationship between the internal control source and Fluid dimension of creativity and so between the external control source and dimension of creative flexibility. Also, there is a significant positive relationship between the internal control source and fluid dimension of creativity in the female low semester students and humanities disciplines. Also, there is a significant positive relationship between the external control source and dimension of creative flexibility in the male high semester students and humanities disciplines.

Conclusions: Due to the lack of students internal control source, especially in high semester of university, is too important attention to this source as one of the factors in the development and growth of creativity in universities.

Keywords: Internal control, External control, Dimension of creativity, Farhangian University.

Citation: Rafiei N, Heydari M. Management and Identify the Source of Control over the Type of Student Creativity. WJEM 2016; 2(1): 38-45.

Received date: 13.01.2016

Accept date: 17.03.2016

1- Lecturer, Department of Education and Psychology, Payam Nour University, Tehran, Iran
2- Bachelor Student of Department of Education and Psychology, Payam Nour University, Iran
Corresponding Author: Nafiseh Rafiei, Email: nafisehrafiei@gmail.com